

Uguri Kadri: hoiami hinnäst ja panõmi tähele noid, kel api vaia

Kae lk 2

Kokkovõtõ timahavatsõst Uma Lehe jutuvõistlusõst

Kae lk 3

2023. aastaga jutu-võistlusõ võidujutt

Kae lk 4

9 77 1406 1922005

Lauritsa Piitre pilt

Hää lehelugõja!

Järgmäne Uma Leht tulõ

2024. aastaga 11. vahtsõaastakuu pääväl.

Ilosat jõuluaigu ja hüvvä vahtsõt aastakka!

Uma Lehe toimõndus

Euruupa aasta dokumentaal-film om «Savvusanna sõsarad»

9. joulukuu õdagu jaeti Berliin-nin Euruupa Filmiakadeemiä (EFA) timahavatsit avvo-hindu. Hints Anna Võromaal tett film «Savvusanna sõsarad» kuulutõdi Euruupa kõgõ parõmbas dokumentaalfilmis. Seo om edimäne Eesti film, miä om saanu Euruupa filmõlõ antava kõgõ korgõmba tunnustusõ – EFA avvohinna.

Pilt filmist

Hints Anna film näütäs nai-si, kiä käävä savvusannan ja kõnõlõsõ säääl henge päält är ummi tõsitsit läbielämiisi.

UL

Jõulusuuv

Kiri jõulumehetele

Pai jõulumiiis, inemise ei olõ ilman rahulõ, kõik aig om vähä, a prükkü ja prahti ei jõuta är vitä.

Pai jõulumiiis, ma esi ei kaiblõ, lämmi tarõ ja süük, a pallõ, ku saat, tuu hõelalõ häädüst ja kurjalõ lahkõmbat miilt.

Pai jõulumiiis, üle kõkõ olõs kõigilõ rahu vaia, pallõ, ku muidu ei saa, plaani piä kõgõvägevämbäga.

Kürsa Ere

Jõulubuss om pia tiil

KABUNA KAILE

23. joulukuu hummogu lätt Võrolt 270 kilomiitret pikä-le tsõõrilõ Võro maakunda pite buss üten jõuluvana ja kingikuurmaga. Kõiki oodõtas lehvütämä ja MTÜ Saagu Parem iistvõtja Haljendi Piret lupa, et ku tii veeren om lats, sis peetäs buss kinni ja tetäs timä miil rõõmsas. Kokko jae-tas lakja ligi 500 kingi- ja kommipakki.

Haljendi Pireti rehkendü-se perrä om seo neläs kõrd bussiga Võromaad pite jõulurõõmu vitä ja MTÜle Saagu Parem kümnes kõrd maakunna latsilõ jõulupak-kõ tetä. Nimelidse paki saa-va latsõ ja noorõ, kiä omma umast soovist kirotanu. Säändsit kirju jõudsõ tima-hava MTÜ Saagu Parem keskustõ päält 140.

Haljendi Piret ütles, et inämb ei massa kõnõlda paki saajist ku rassõn saisun perride latsist. Ku latsõl om olnu suuv, tä om tuu kirja pandnu ja är saatnu, sis tuu täudetäs. «Täämbäne saaja om tulõvanõ häätegiä. Et

Kabuna Kaile pilt

MTÜ Saagu Parem iistvõtja Haljendi Piret latsi soovikirju sortman.

hääd tetä, piät arvo saama, miä seo häätego om. Kümme aastakka olõmi seod asja ajanu ja nännü, et kiä om olnu saa-ja, tuu om täämbä esi kinke ja kommõ tuuja,» kinnütäs tä. Suur kingitsõõr nakkas 23. joulukuu hummogu pääle nii, et edimäne piätüs om Väimä-län. Lõpõtus om kell 17 Võrol. Lähembält saa bussitsõõri kot-silõ lukõ Facebookist. Kiä mõtlõs vai kūsüs, kas kingi-annõtusõ iks jõudva õigõlõ kotussõlõ (loe: saaja-lõ), tuud kuts Haljendi Piret lahkõlõ bussiga üten sõitma, parõmbpikõlõ, nigu keskusõ päkädsi hinnäst kutsva, abis olõma. A kõik, kiä tund-va, et üts häätego om seo aasta viil tegemäldä, saava keskust tukõ, olku sis raha, makjuisi vai hää sõnaga.

Kirändüse sõbra rändsi üten Kronbergi Janikaga raamaduilmann

KABUNA KAILE

Minevä nätäl käve Võro-maa keskraamadukogo Kellä Katõ kirändüsklubin Võromaa juuriga kirämiis ja kirändüse uurja Kronbergi Janika.

Klubilidsõ saiva teedä, kuis uurja jõud lõpus niikavvõlõ, et tund esi kah sundi ummi mõttit raamatus kõütä. Kuigi raama-tit om täämbädsel pääväl kae et inämbki ku lugõjit. Olku aig lühkü vai pikk, a Kronbergilt om uuta ka vahtsõt kaasi vaihõ-lõ säetüt mõttõrännangut – toda kolmõ Karli seltsin. Pääle Ristikivi omma säääl kohal kats Võromaa miist – Adsoni Karl Artur ja Ast-Rumori Karl.

Kabuna Kaile pilt

Kirämiis ja kirändüse uurja Kronbergi Janika Kellä Katõ kirändüsklubin.

Kirändüse sõbra veivä jutu ka sinnä, mis eesti kirändüsen parhilla sünnüs ja midä põnõ-vat lõvvüs. Aig viirdü nii, et kelläkatõtsõst lumõvalgusõst sai aknõ takan sükäv hämmär.

Võromaa keskraamadukogo om kolimisõ aol kinni

18. joulukuust kooni tulõva aasta 31. vahtsõaastakuuni om Võromaa keskraamadukogo kolimisõ aos kinni. Raamadukogo lätt tagasi umma majja Jüri uulits 54, kon om vahepääl tettü remont.

«Koliminõ om rassõ tüü. Panõmi raamadu kastõ sisse ja hää abilisõ veevä nuu tagasi kodomajja, kon raamadukogo-tüütäjä nuu riolidõ pääle pand-va. Kaitsõliit tulõ appi rioliid majja viimä. Vallalõ tulõ pakki ka hoiukotussin olõva raamadu, muuta saisu teedüskogon jne.» seletäs raamadukogo juhataja Kuljusõ Inga. Remondi aol saiva raamadu-kogo ruumi vahtsõ aknõ ja aknõlavva, radiaatori ja müübli. Lainutõduid raamatit saa kinniõlmisõ aol tuvva tagasi-andmisõ kasti. Nuu, kel om vaia vahepääl raamatit lainuta, saa-va tuud tetä tõisist maakunna rahvaraamadukogodõst.

UL

M Ä R G O T U S

Politsei kutsmisõs ei olõ midägi muud vaia ku ärtundmist, et midägi või olla võlssi. Normaalnõ elo käü ilma egäpäävädse hirmulda.

Hoo-hoo-hoiami hinnäst!

Oh aig, oh aig!

Pini hannast tulõ viil üle saia ja omgi seo aastak läbi. Aastatagudsõ luutustõ rahulikumbast elost tan ilman olõ-i täüde lännü, innembi om asi lännü viil hullõmbas. Käegalüümine ja väsumine tükis iks inämb pääle. Paistus, nigu es olnugi inämb luutust.

A luutust ja rõõmsat miilt om inemisele vaia, muidu võiva egäsugudsõ segädse mõttö pää seen tsõõritama naada. Määnegi hindä hoitmisõ võimõ om inemiisile aoga sisse kah kasunu, tuu ei lasõ vast peris ullis minnä.

Mullõ paistus, et perämädsel aol omma inemise naanu varatsõmbast viil inämb hindama kõkkõ lihtsät ja loomulikku. Ei otsita inämb nii pallo ekstreemsüst, terävit tundit. Ütes näütes või tuvva ka timahavadsõ Uma Lehe jutuvõistlusõ, kon hindajidõ kogo pidäsi kõgõ parõmbas rahulikku kurõpoigõ kasumisõ luku. Tuud juttu saa lukõ seo lehe peräküle päält.

Timahavadsõ meeleolo võtt mu jaos kokko Mägi Tõnisõ vahtsõnõ laul «Oh aeg!». Kipõl joulaual tasus tuu internetist üles otsi ja mängmä panda. Ilosat aastalõppu!

RAHMANI JAN,
Uma Lehe päätoimõndaja

UMALEHT

Tulõ vällä egä katõ nädäli takast neläpäävä.

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro liin

E-post: info@umaleht.ee, tel 78 222 21

Kodoleht: umaleht.ee

Mobvõhk: facebook.com/umaleht

Päätoimõndaja: Jan Rahman, tel 56 922 841
jan@umaleht.ee

Abitoimõndaja: Kaile Kabun, info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org, laivior@gmail.com

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster, latsinukk@umaleht.ee

Uma Lehe toimõndusõ kolleegium:

Tiia Allas, Külli Eichenbaum,
Aapo Ilves, Kaido Kama,
Ülle Kauksi, Rainer Kuuba,
Evar Saar.

Väläandja: SA Kultuurileht, kl.ee

Tellmine: Express Post AS, tellimine.ee, tel 617 7717

Kiri Võrolt

Kiränik LUMISTE KATI and värskit mõttit, kuimuudu egäpääväello vaeldust lõüdä, ja märgotas tuust, miä parasjago süäme pääl.

Kuulmeistretüü ku aoviidus?

Olõ no kolm kuud oppaja olnu. Tuud külh väiku aoga õnnõ katõl pääväl nädälin. Sõida tuujaos Võrolt Taifalõ, et ütten põhikoolin kuvvõndilõ klassõlõ hispaania kiilt jaka.

Et olõ varrampa päält kümne aasta tennü uma käe pääl tüüd ja opanu õnnõ suuri inemiisi, sis vaih om perädü suur. Seod ettepanõkit võti suvõ lõpun nigu seigelüst, vahtsõt ja põnõvat välläkutsõt. A joba kuu ao peräst sai arvo, et seo om küländ väsitäv seigelüs. Nii vaivalu olõ-i ma ammu olnu.

Tõtõ om tuu, et põhikooli oppaja piät olõma ka kasvataja, sotsiaaltüütäjä, politsei, psühholoog, mõnikõrd latsilõ ka imä ja sõbõr. Olõ seo kolmõ kuuga nännü ikvit oppajit ja koolilatsi, koolikiusamist ja muud säänest, miä ülelarvo hõisku ei sünnüta.

Olõ nõun üte inneskidse kooli-oppajaga, kiä ütles, et kõik, kiä tegevä oppajatüüd, omma väärt avvustamist. Kõik, kiä seod häste tegevä, omma väärt ülemasmist, kinnimasmist ja ülekuulatamist. Kiä ütles, et asi om tõisildõ, võinu esi perrä pruuvi. Arvada olnu nä seoga õkva nõun, ku omma pääväke-

segi oppajatüüd tennü.

Olõ nõun ka tuuga, et seo tüü man om väega kerge läbi palla. Oppaja sälän om suur vastutus, selle et tä ei anna edesi õnnõ tiidmiisi määndsestki opiainõst, a piät olõma ka iinkujo, tugõma, silmi valla päästmä, mõotama. Määndsest immelättest võtt oppaja kõik tuu energiä ja väe?

Ka aig, miä om viil pääle koolitunnõ opitüüga kõüdet, om peris suur. Tulõ paranda töid, tunnõ ette valmista, e-kuuli asjo sisse kanda. Ku tahtsõ alostusõn umma tüüd suurõmba himoga tetä, kullu tuu kõgõ pääle viil neli vai viis tunni pääle kuuli.

Hengega oppajatüü tegijist saava palgaga rahul olla nuu, kiä tegevä ületunnõ vai muid projektõ, kost tulõ lisarahha. Vai sis omma naisoppajil töösõpoolõ, kiä näid rahaga tugõva.

Oppajatüü väärtusest arvo- saamisõ man piät midägi suurõn plaanin ütiskunnan muutuma. Om jo kuulmeistre tuu, kiä kujondas väärtüisi ja kellega kuun nuur inemine inämbüse umast pääväst müüdä saat. Torssunu ja läbipalanu oppaja olõ-i kellegi jaos iinkujo. Oppajatüüd tulõ hulga inämb hinnada ja tähtsäs pitä.

Kaljulaidi Kerstil olf umal aol küländ sälgruudsu, et pidukõnnõn vällä üldä kuri tõtõ: pühhi aigu om küländ inemiisi, kiä saava umah kotoh pessä vai sõimada. Tuud panti tälle nigu halvas kah, et kallist pühhiaigu sinitside silmi pääle raiskas ja tujjo tsurk, a täl olf õigus.

Ma elä suurõh kortõrmajah ja säääl õks juhtus ütte ja tõist. Ku naabri mant määnestki rüükmist vai paukõ kuulõt, sis edimält õks panõt telekat kõvõmbas ja mõtlõt, et mis tuu mullõ putus. Vai ku kiäki pess vasta radikit, sis oodat, kooni pesjä är väsus. A ku kavva piät kannatama?

Viimätsel aol omma politsei, pästekõrraldaja, juristi ja ohvriabi tüütäjä minno peris pallo opanu. Mõni juhtnõõrijupp om peris asalik, nii et noid ma jaga hää meelega edesi kah.

Maja, koh olf mu imä sünnükodo, palli Kreutzwaldi uulidsa pääl maani maaha, nii et kiäki es kutsu tulõtõrjõt vällä. Päältkaejit olf külh, a egäüts mõtõl, et kimmäle om kiäki tõnõ joba api kutsnu. Õkva niisama saava täambädseel pääväl umah kotoh kolki niihäste latsõ ku suurõ, olkõ noh, et naabri kuuldva, tiidvä ja pelgäse. Et mullõ ei putu, las taplõsõ.

Hädä om õnnõ tollõn, et peretülü ei olõ nigu poksmiõn, koh vastadsõ omma ütesugudsõ kaaluga. Perren om sakõstõ nõrgõmbit (latsõ, vanainemise, haigõ) ja vaivalit nimä nuu rüükjä vai pesjä omma. Muidogi om rassõ häirekeskustõ helistä. Ja mis sis, ku ei olõki midägi võlssi, vast ma sis

UGURI KADRI,
teküs kodanik

tülüdä ammõdimiichi ilma asalda? Ja vast mõni tõnõ naabri om joba politsei kutsnu?

A mõtlõ tõistpate kah. Ku sa kuulõt paukõ ja rüükmist ja su terve mudsu ütles, et kiäki om haigõt saanu, a sa ei anna tuust teedä, sis jääs kiäki ilma abilda ja pätt saa kuraasi mano.

Nigu minno ohvriabist opati, ei olõ politsei kutsmisõ jaos midägi muud vaia ku ärtundmist, et midägi või olla võlssi. Ku sa pelgät hindä vai tõsõ inemise peräst vai ku tulõ tunnõ, et olokõrd või viil hullõmbas minnä, sis tuust om küländ. Ja ku sa õks kuulõt pesmist ja rüükmist, sis ei olõ sukugi tark esi kaema minnä, kas kõik om õks kõrran – peräkõrd saat viil esi kah tiragu.

Om väega tähtsä üteldä häirekeskustõlõ, et sul om hirm vai et sa pelgät. Niihäste politsei ku ohvriabi inemii-

si käest olõ tuud mitmit kõrdu kuulnu: umma hirmu vai vihatunnõt tulõ tõsitsõlõ võtta ja api kutsu, inne ku hirmu vai vihaga midägi ulli tiit.

Täveve mudsuga inemine tege vahet, kuna latsõ mängvä ja kuna näidega tapõldas. Selge tuu, et latsõ tegevä hellü, egäsugunõ elämine tege hellü. A ku no trepikuan kuulõt, kuis imä rüük latsi pääle sändside sõnnuga, midä sa ei olõ inne kuulnuki, sis om mõtlõmisõ kotus. Või olla, et latsõ omma rüükmisega harinu ja võtva tuud külmä kötuga, a niisama häste või olla, et latsõ omma nii är hiitünü, et tihka-i piuksugi tetä.

Ei olõ su asi vällä märki, ku rassõ tuu olokõrd om. Sul olõõi niisänsit õiguisi, et esi uurmistüüd tetä, a ummõtõgi om sul sundus hädäh olõvist latsist teedä anda. Tuu sundusõ pand egä inemise pääle latsikaitsõ-

säädüs. Pruugi no jälkinä umma mutsu ja märgi vällä, kas kutsut kõrrast politsei vai annat latsikaitsõlõ teedä, a last abilda jättä ei tohe. Islandil om sääne ütlemine, et kõik latsõ ommava mi uma latsõ, olõ-õi ummi vai võõrit, egäüte iist piät hoolõh olõma. Mu meelest peris hää ütlemine.

Avitajit meil om, a egä nuka pääle näil silmi ja kõrvu ei jakku, selge tuu. Nii et ku sul om tunnõ, et näütuses rooli taadõ tükis kiäki, kiä olõ-õi peris selge pääga vai kimmä sammuga, ja juttu kah kuulda ei võta, sis om jälki 112 su nummõr. Miä rohkõmb inemiisi kullõsõ nigu kuldü rüäh, tuud lihtsamb om kaabakil toimõnda.

Egä piuksu pääle olõ-õi muidoki vaia reagiiri, a ku kahtlõt, sis är panku silmi ja suud kinni. Sul võissi olla niihäste sälgruudsu, hindätiidmist ku kuraasi – olõ-õi vaia uuta, nikagu midägi hullu juhtus. Hirm om küländ hää põhjus api otsi.

Kiäki ei piässi pühhi aigu pelgämä, et mis tuu naabri jäl kõrraldas. Vai viil hullõmb, pelgät esi pessä saia. Normaalnõ elo käü ilma egäpäävädse hirmulda.

TÄHTSÄ NUMBRÕ, MIÄ VASTASÕ 24 TUNNI

Häirekeskus — 112

Usaldustelehvon — 126

Ohvriabi — 116 006

Latsiabi — 116 111

Hindamine ja arvamine ei avita kedägi

Aasta nakas läbi saama. Kel kõik aig medägi tetä om ollu, nuil om põra viil armõdu kipõ, kiä kotun püüsünü, nuil rahuligumb, aga õks sääne pühhi tulõki tunnõ, et vaia enämb sõõgikraami osta ja märguta, medä esi kiitä vai kütsä, medä targõmb poodist tuua.

Joulukuul kõnõldas enämb tuust, mäane aasta olf, mea paremb, mea hõelamb ku tükk aigu tagasi. Ja nigu oodõtas, et

inemise enämb medägi arvasõ, hindasõ, ka halvas pandva.

Vahel om tunnõ, et nigu veidü pallu saa taad hindamist ja arvamist. Kiä arvutin Näoraamatu manu pases ja säält lugõmisega ette ei kae, võit tõnõkõrd asjanda vihasta vai lihtsalt uma päävä summa aija. Mi olõmi kõik nii targa. Ja nii meist kauõmban ku lähkümbäl om põra pallu hõelat ja kurja.

Edimätsel advendipühäpäväl Mõnistõ keskusõn joulukuusõ man jäije Rõugõ koguduse opõtaja Möldre Maidu

jutust kõrva ütlemine, et põra pedävä sõta ja tapva nuu, kiä hennest alasi rahu tuujas ja hoitjas omma pedänü ja tuust ütest tüküst omma kõnõlnu. Et tühje sõnnu om pallu, tegemist olõs enämb kassu.

Mõni aig tagasi ütelf president Ilves ka Maalihe aokirjanikulõ, et ta hoit hennest arvamas ja hindõid pandmast, selle et tuu tüü tegijaid om ilma timäldägi ülearu.

Vast om meil, nii-üldä lihtsurõligõl kah vahel targõmb enämb tetä ja vähamb arvada.

No võtami vai sääntse lihtsa asja, et tuumi tutvalõ vai ka pea võõralõ vanainemisele poodist, mea taal vaija, kaemi pühis kuusõ kah, ku taa taht, aga tõisi tuujõid nätä ega tulõman ei olõ. Aga jätami kõva helüga targutamada ja märgutamada, melle taal latsõ ja latsõlatsõ tinavaasta pühis kodu ei tulõ ja vast sügüest saadik käunu ei olõ. Kiä tõisi asju ja murõt tiid, aga tuu jutt, hindamine ja arvamine ei avita kedägi.

NÕLVAKU KAIE

Priinime lugu

Rubriigijn kõnõldas perekunnanimi perilõõmisõst ja tähendüsest.

Sokk

Seol nimel om Eestin 390 kandjat. Vanna muudu kirotõdul nimel *Sok* om kandjit säidse. Viil om olõman vanan kirävien priinimi *Sokka* 18 kandjaga.

Hingelugõmiisi perrä panti nimi, minkast täambä om saanu Sokk, 19 mõisan. Näist 8 olli Võrumaal, 6 Tartumaal, muial olf pandmisi siin-sääl, näütüses Eestimaa kubõrman-gun õnnõ kats kotust.

Põlva kihlkunna Sokk tullf nelläst mõisast. Soka Andrõsõ Joonas, priinimega *Sok* elli

1826 Timo mõisa Rosma külän, a peri olf Tsolgo kandist. Tõnõ kotus, kon seo nimi panti, olf Vanakülä vai täpsämbält Holvandi, kolmas kotus Kähri mõisa Karilatsi Punaku külä, nelläs Võru mõisa Loosu külä.

Haani mõisa Villa külän elli Sika Jüri (*Sikka Jürri*) perrätulõja, kiä saiva edimält kerikligult priinime *Sik*, a 1826. aasta hingelugõmisõn *Sok*. Tuu perrä parandõdi ka Rõugõ keriguraamatun nimi är: *Sokk*.

Vahtsõliina Soka tulõva Kimasõ küläst ja olli nimepandmisõ aigu katõ velle, Kimasõ Kersna ja Märdi perrätulõja. Näide tallu nimetedi 1820 *Käpliko* (*Käpliku vai *Käpliku?).

Urvastõ kihlkunna Annõ mõisast tulõ viil üts Võrumaa Soka suguvõsa. Nimä saiva

nime Soka talu perrä. Priinime *Sock* saanu peremehe Mihkle kõgõ noorõmbal tütre Maril olf tütrigulats Kristjan, kiä lätõ är Tartu kanti Raadilõ ja kinka pojapoja poig om kuulsa korv-pallur Tiit Sokk.

Ka Nõunin (Otõmpää) ja Jõgevestel panti priinimi Sokk Soka talu perrä. Haava mõisan Tartumaal olf nime saajidõ talunimi hoobis Sauka. Sokk tulõ viil Sangastõst, Soon-tagalt, Viljandi Karula mõisast ja Abjalt. Vana-Kuustõn ja Pärnumaal Laiksaarõn kirutõdi hingelugõmistõ *Scho(c)k*. Vast mõlku kirutajal meelen saksa keele sõna *Schock*, miä tähend 60-list punti vai korvitäüt, nt *ein Schock Eier* '60 munna'.

Pilistvere Kabala mõisan panti Sokk Kitse talun, kon

panti ka Kits. Põhaeesti sõnna tulõgi käändä *sokk* : *soku*. A miä om lõunaeesti *sokk* : *soka*? Sõnaraamatidõ perrä tähendäs seo sõna hoobis 'kuiunu suuhain, suurõ haina kulu, sammõl'. Talunimi Soka või harva ka säänest haina kasvatava kotussõ perrä tulla, a naid taluja lisanimmi om olnu liiga hulga. Vana inemisenimi? Vai sõski eläjanimetüs? Ku muidu om võrokõisi keelen esäne kits *sikk* : *sika*, sõs sääne sõna nigu *sokaparts* tähendäs tikutajat ehk taivasikka. Ega tuu nimi iks sokast ku kuluhainast tulõ ei, tuu tulõ sika helüst, midä tsirk tetä mõist. Vast om meil sis lisas sikalõ kõnõld ka sokast ku kodueläjäst? Ja tuust inemise lisanimi?

SAARÕ EVAR

Kunstnigumeelega luudusõsilmäjä

RAHMANI JAN

Timahavadsõ jutuvõistlusõ võidujutu kirotaja Orassoni Rael-Adiina om suur luudusõhuvilinõ. Timä päävä läävä müüdä lambit kara-tadõn vai aiamaa pääl. Luudusõga üten elämine ja hengämine om timä jaos loomulik elo osa.

«Mul ommava lambakõsõ, varõmb olle lehm, nüüd om kitsõkõnõ,» seletäs Rael ummi eläjit. «Lilli kasvata: jürjenit ja päävälilli. Ja siin alõtska kõik kasusõ, mafa-puhmakõsõ ja ploomikõsõ. Aiamaad tii. Sügüse tii hoidussit. Niimuudu ma tävvelikult luudusõ seen elä. Ega mul ikäv ei olõ. Hummoku tulõ üles, tii plaani är, vai om tuu joba üüse är tettü. Nakka hummoku toimõndama ja omgi pia õtak käen. Sis olõ är väsunü ja kae telekat. Ku viitsi viil, tii näputüüd. Seo aasta olõ terve suvi plaannu mütsü kuta, ei olõ viil vardiitki kätte võtnu. Käsitüü om mul muidu kah luudusõ motiivega. Ku noorõmb olli, sis esiki maalsõ guassvärvega. Ei tiiaiki, kohe ma nuu maal- i är olõ kaotanu,» seletäs Orassoni Rael-Adiina umma

Timahavadsõ jutuvõistlusõ võitja Orassoni Rael-Adiina uman lumitsõn kodoaian.

ello Tsolgo lähkül Pille külän.

Raelilõ om antu silmä luudusõ illo tähele panda ja ka uudishimmo vahtsit asjo oppi. «Poig Elmet tege pilte, olõ võtnu kah huugu, et pildistämä

naada. Vahepääl om luudusõn nii huvitavit asju, midä piässi pildi pääle püüdmä: olõmi tan peris harvu kasvõ ja mutukit löündn,» seletäs tä.

Kiä tege, tuu jõud. Taa

ütelüs passis Orassoni Rael-Adiina kotsilõ häste. Uma Lehe jutuvõistlusõlõ om tä jo aastit ummi kunstiperä-lidselt kujondõduid jutukäsi- kirju toonu. A alustusõ sai

timä juttõ saatminõ hoobis lauluansamblist Toomepuuke, kon tä täämbädseni üten lüü. «Ansambliseldsiline ja algkooli klassikaaslanõ Riitsaarõ Laine saatsõ Umalõ Lehele juttõ. Ja sis naabri-Urve här- güf minno, et ma mõista kah kirotä, saatku ma kah juttõ. Edimäne kõrd, ku ma üten lei, oodõti suu-juttõ. Tuukõrd jagasimi Lainega võistlusõl tõist-kolmandat kotust,» tulõ- tas Rael-Adiina miilde.

Kuis Raelil tuu jutukirotaminõ käü? «Ma mõtlõ pään är kõik, tuu mõtlõmisõga lätt peris hulga aigu. Üteldäs, et neli päivä piät asi laagõrduma, inne ku paprõ pääle panõ. Ja perän piät kah laskma veidükese saista, sis tulõ mõt- tit mano,» jaga Rael-Adiina tsipakõsõ kirotamisõoppust.

Üts kirotamisõnipp om täl viil: hää mõttõ tulõ üles kirotä. «Ma kirotä uma mõttõ päi- vikulõ üles ja sis kunagi, ku tuhhin pääle tulõ, kirotä jutu kah.»

Niimuudu, jupikaupa vällä märken ja mõttit üles kirotõn sündü ka timahavanõ võidu- jutt. «Seod juttu kiroti ma terve suvõ. Mitte kül paprõ pääle, a mõttõlõ,» paotas Orassoni Rael-Adiina uma luumisõ-kõogi ust.

• **Plumanni Kaja-Riina**, jutt «Seldsimehelik kohus».
• **Sillaste Maire**, jutt «Tsia- hanna».
• **Filingu Valve**, jutt «Herätüs».
• **Raudkatsi Ene**, jutt «Laku p...tl».
• **Linderi Kaja**, jutt «Tsia aiast välän».
• **Träälilaine**, jutt «Mäkri pulma- ralli».
• **Panga Milvi**, jutt «Ei viä mul täämbä».
• **Rekkeri Leili**, jutt «Kinu- mehaanik Tõnu».
• **Puuri Sirka** (varonimi), jutt «Pedaalõga auto».
• **Hoobi Indrek**, jutt «Piitrus- bussijutt».
• **Nurmetalo Katrin**, jutt «Aigu om».
• **Elmo** (varonimi), jutt «Väiku Peedu ja suur Peeter».
• **Riitsaarõ Lainõ**, jutt «Hallus õkva elost peri jutt».

Jutuvõistlusõ kokkovõtõ

Timahavatsõlõ Uma Lehe jutu- võistlusõlõ saadõti kokko 73 jutu. Jutukirotajit oll' seokõrd 40.

Toimõndusõ hindajidõ kogon olli Kahro Marek, Säinasti Ene, Rahmani Elo ja Tootseni Toivo. Päält näide hinnas katõgooria «Trehvämise mõtsaeläjidega» jut- tõ Eesti Rahvaluulõ Arhiivi (ERA) hindajidõ kogo. Eläjäjuttõ loi Kaasiku Mairi, Matjusõ Mathilda, Simmi Janno, Tammõ Kadri, Valp- ri Valdo ja Viidingu Taive. Aituma kõigilõ kirotajilõ ja hindajilõ!

PÄÄPREEMIÄ

• **Orassoni Rael-Adiina**, jutt «Üts ärkistumada torrõ suvi». Jutu- võistlusõ võitja, katõgooria «Treh- vämise mõtsaeläjidega» 1.–2. kotus (ERA hindajidõ kogo).

• **Paborti Daisy**, jutt «Pikne, mu hirm ja arm». Jutuvõistlusõ 2. kotus, katõgooria «Tii tarkusõ mano» võidujutt.
• **Leinusõ Arvo**, jutt «Kuritüü ja karistus». Jutuvõistlusõ 3. kotus.
• **Liira Singa**, jutt «Edimäne tüü- päiv». Katõgooria «Periselt elon juhtunu nalalinõ vai tõsinõ lugu» võidujutt.
• **Hillepi Einar**, jutt «Viinaviskami- nõ Viitlõvval». Katõgooria «Lugu, midä periselt es juhtu» võidujutt.
• **Hanimäe Heidi-Hele**, jutt «Inne- nägemäldä etendüs». Katõgooria «Trehvämise mõtsaeläjidega» 1.–2. kotus (ERA hindajidõ kogo).

ERÄPREEMIÄ

• **Aidma Hele**, jutt «Mitte ütteri nõkla». Önnõligu juhtumisõ jutu eräpreemiä.
• **Rebäse Liivia**, jutt «Latsõ kõnõ- lõsõ sõs, ku kana kusõssõ». Häie

ütlemiisi ja rikka keelega jutu eräpreemiä.
• **Müürsepä Külli**, jutt «Kiil suust vällä!». Uma keele tähtsäspidä- mise jutu eräpreemiä.
• **Silla Silver**, jutt «Tshukna- pois Setomaal». Mälehtüsjutu eräpreemiä.
• **Nisu Aino** (varonimi), jutt «Streik koolin». Koolimälehtüse jutu eräpreemiä.
• **Urmi Aili**, jutt «Aprillinali». Aprillijutu eräpreemiä.
• **Liini Enel**, jutt «Kuis pini hauk- ma opata». Periselt sündünü nalaluu eräpreemiä.
• **Linde Astrid**, jutupõimik «Uut- malda kokkosaaminõ». Eläjäjuttõ eräpreemiä.
• **Saarõ Hedy**, jutt «Hanitaminõ». Pettüsejutu eräpreemiä.
• **Väljandu Ellen**, jutt «Muudsa mudsuga muallumpi». Muudsa tehniaga jutu eräpreemiä.

HÄÄ JUTU PREEMIÄ

• **Kürsa Ere**, jutt «Panõ Laks kah kirjä!».
• **Koido Riina**, jutt «Tii tarkusõ mano».
• **Veberi Hilda**, jutt «Alt- tõmbaminõ».
• **Johansonil Madis**, jutt «Kopra- poigõ näomõskminõ».
• **Oleski Villem**, jutt «Väikokõnõ poiskõnõ ja mõtsaeläjä».
• **Reiliku Kalev**, jutt «Sissesõkutu tii päält kõrvalõ».
• **Veri Alar**, jutt «Doping terves elus».
• **Õkva Margit**, jutt «Naläsoonõ läbipruumminõ».
• **Liiva Aasa**, jutt «Sinimustval- gõ Lenini plakati prohvõtlit ette- kuulutus».
• **Rahasepä Maria**, jutt «Trehv- mine mõtseläjidega».
• **Valpri Liina**, jutt «Latsõpõlv ei kao».

Hindajidõ kokkovõtõ timahavatsõst jutuvõistlusõst

Säinasti Ene:

Jutuvõistlusõ vällähõikamisõ man oll' mõtõ, et mõtsaeläji- dega trehvämise olõ-i perüs egäpääväne asi. A saadõti nii pallo häid eläjäjuttõ, et õigõ om vast üteli kirotajal: ku tä om mõtsah ütsindä ja ei tii larmi, sõs olõ-i tä kunagi mõtsast nii är tulnu, et olõ-i eläjiti nännü. Ja juttõ eläjä olli egäsugumad- sõ: härmävitäi, kärbläne, me- hidse, sisalik, mink, kõrvoga üükull, toonõkurg ni suurõmba eläjä viil pääle. Üle tükü ao kuuli sõnna «õhvakõnõ» vai «kõlgus». Ja iks viil om üles kirotamada nalakit juhtumiisi kolhoosiaost. Ka noid oll' põn-

Rahmani Elo:

Oll' pallo häid mõttit täüs juttõ, mõnõ panni esiki muigama. Kahos es saa ma mõnõst nalast arvo, a tuu om vast kõüdet tõ- sõn põlvkunnan elämisega. Mullõ väega miildü jutu kooli- aost ja koolielost – tundsõ hin-

Kahro Marek:

Viimätsel aol om niimuudu, et ku kiäki internetti midägi ki- rutas ja mõnõ pildi vai video üles pand, või tä hinnäst õkva sisuluujas kutsu. Uma Lehe jutusaatjidõ kottalõ saa kim- mäle üteldä: ti mõistati luvva säänest sissu, millel om mõtõ ja väärtüs. Seogi kõrd tull' põ-

Tootseni Toivo:

Kõik jutu olliva lugõmist väärt ja aituma noidõ kirutajilõ! Karusoo Merle saanu naist hää näütemängu kokku säädi – nigu

tä om mälestüisiga tennü. Mu hindä kiil sai kah pallu rikkam- bas, väega häid ütlemiisi oll'. Ja ku loi, sis ma õkva nigu kuuli, kuis tu inemine olõs umma juttu jutustanu. Või-olla olõski või- malik parõmba jutu helüga üles võtta ja plaadi pääle panda. Ega häid jutukõnõlõjid inämb väega pallu ei olõ, a neo omma viil kõik olõman ja kätte saia.

ERA hindajidõ kogo:

Teemä «Trehvämise mõtsaelä- jidega» tõi üle kümne hää jutu. Kõgõ edimädses saiva kats kurõjuttu: «Innenägemäldä etendüs», lugu sündünü 67 aas- takka tagasi, «Üts ärkistumal- da torrõ suvi» viil timahava. Kolmanda-neländä kotussõ jutt «Kuis ma mõtseläjäät mängse» olõs piaaigu disklahvi saanu, selle et eläjiti mängun olõki-es, a oll' nii nalakas, et pässi. Lugu «Saimi nõnanipsu» oll' hää lõpuga, koolnus arvat elläi jäi lõpun võidumehe. Inemise- lum, suur luudusõ kruun, võta tiidmises tuu!

Jutuvõistlusõ aolugu

Kirotajidõ ja juttõ hulk ni võistlusõ võitja läbi ao

Uma Lehe jutuvõistlust om peetü joba 20 aastakka. Tast om nätä aastidõ kaupä, ku pallo oll' võistlusõl kirotajit, pallo juttõ saadõti ja kiä võitsõ.

Aig om tennü uma tüü ja mitmõ tunnõdu jutusaatja ja võitja omma täämbädses mi hulgast är lännü. Piämi näid meelen ja tennämi kõiki, kiä omma ummi kiratõiega võro- keelist jutubarra tävëndänü.

2004:

13 kirotajat, 50 juttu.
Võitja **Raidaru Vole**.

2005:

29 kirotajat, 39 juttu.
Võitja **Sika Aavo**.

2006:

39 kirotajat, 99 juttu.
Võitja **Kottisse Vaike**.

2007:

35 kirotajat, 95 juttu.
Võitja **Ämariku Volli**.

2008:

30 kirotajat, 78 juttu.
Võitja **Rebäse Marina**.

2009:

52 kirotajat, 147 juttu.
Võitja **Kalkuna Mati**.

2010:

60 kirotajat, 106 juttu.
Võitja **Silla Silver**.

2011:

64 kirotajat, 137 juttu.
Võitja **Prisko Mart**.

2012:

77 kirotajat, 138 juttu.
Võitja **Prisko Mart**.

2013:

79 kirotajat, 242 juttu.
Võitja **Leinusõ Arvo**.

2014:

68 kirotajat, 123 juttu.
Võitja **Üpruse Virve**.

2015:

77 kirotajat, 140 juttu.
Võitja **Liira Singa**.

2016:

59 kirotajat, 96 juttu.
Võitja **Läti Vaike**.

2017:

46 kirotajat, 100 juttu.
Võitja **Kiviti Kadri**.

2018:

47 kirotajat, 86 juttu.
Võitja **Niklusõ Mare**.

2019:

51 kirotajat, 81 juttu.
Võitja **Leinusõ Arvo**.

2020:

45 kirotajat, 81 juttu.
Võitja **Prisko Mart**.

2021:

39 kirotajat, 66 juttu.
Võitja **Liira Singa**.

2022:

43 kirotajat, 67 juttu.
Võitja **Kõo Leo ja Leinusõ Arvo**.

2023:

40 kirotajat, 73 juttu.
Võitja **Orassoni Rael-Adiina**.

Uma Lehe 2023. aastaga jutuvõistlusõ võidujutt

Üts ärkistumada torrõ suvi

ORASSONI RAEI-ADIINA

Timahavvanõ aasta oll' mino jaos üts esisugumanõ. Thu-ni kalendrist kaiõn es paistu külh midägi esierälist silmä. Ilmaruum käu ummi säädüisi perrä ja mõotas meid. Iristä ei saa, et vahtsõt es olõ. Mu jaos oll' aasta imeline.

Ku ütskõrd kevväi mi mai-lõ jõudsõ, sis nigu iks, tull' ütsik toonõkurg kah lämmält maalt tagasi. Kurõ kaasa sai aastidõ iist hukka vist elektriliini juhtmidõ vahel. Tuu juhtu õkva inne naabritalo vana peremehe igävikutiile minekit ja nii kaiõ ütsikus jäänü kurg timä ärsaatmist kopli päält perrä.

Seo keväjä tull' vahtsõnõ nuur kurg ja naas naabri hoovi elektriposti otsa pessä tegemä. Lambakafan ollõn sai vahti, kuis ehitämine käu ja edenes. Vahtsõ naabrinaasõga hää arota. Saiõ piltegi tettüs. Nafalinõ olle tuud tüüd kaia, ehitüs es edene mitte üts raas. Edimäde ossa sattõva kõik aig maaha, es olõ näile sääl suurõmbat pidämise koust kaabli man. Kõrd puhksõ kõva tuul kah viil alostusõ uppi. Lätõ tösõl pallo aigu ja vaiva, a pesäst olõ es viil haisugi. Ossakuhi posti all mugu kasvi. Sis jõudsõ paari-linõ peräle. Aig sundsõ takka, nüüd naksiva mõlõmba kipõlt koto luuma. Ossõ sattõ maaha iks edesi, a nuu jätetigi sinnäpaika, tuudi vahtsõ ja arvada parõmba. Pesä naas kimmämbält kuun püsümä.

Imäkurõl munõmisõ aig kipõlt käen ja nii tä sinnä viil poolikuhe ja väikohe pesä-lohko muna poefki. Tõiva mu kopli päält lambidõ haino suuri nokatäüsigä mano, et muna peris ossõ vahelt alla es pudõnõnu. Ega näil kerge es olõ! Tuu vana ja ütsik toonõkurg segäsi näide ello edimält kõvastõ ja vahel kisksõ pe-

REIMANNI HILDEGARDI TSEHKENDÜS

ris kakõlusõs. A nä olli noorõ ja katõkõisi üte vasta, tulliva toimõ. Ütstõsõ alla kõik aig valvssiva ja ku tuu vana jäl pesä ründämä tull', plagistõdi kõvastõ nokki, et tõõnõpuul appi tulõssi. Nii es saaki nä pesäst kuigi kavvõl kävvü. Noki plagistamist tull' peris pallo, nii umalõ tervütuses ku võõralõ kiildmises.

Üts kurg naas rohkõmb pesä pääl istma, haudminõ lätõ val-lalõ. Pessä ehitedi kah iks edesi tugõvambas ja suurõmbas. Ümbrekaudu kurõpessin naas joba poigõ nägemä. Mi naabri-naasõga iks oodimi, kuna näilgi väiksit nokkõ paistma nak-kas. Haudmisõga lätõ viil hulga

aigu. Pessä es saa nä kõrdagi ummapääd jättä, kõgõ pidi üts munnõ ja perän poigõ kaitsma. Kül tsiiruti kulli, kül tükke vana ütsik kurg ligi. Käve ka tõsõ kurõ kavvõmbast uudistaman. Üts närviline ja rassõ aig – ei saa üteldä, et tsirgõl kerge elo olõsi! Ütsainumas essümene ja puja lannü. Ja nii lätõsi nädäli ja piaaigu terve suvi. Poigõ kasvi üles kats, kuigi paistu, et edimält võisõ olla kolmaski.

Pesäkotus om tii veeren. Kõik müüdäminejä saiva kaia, kuis pere eläs, süvvä tuvvas ja puja kasusõ. Vana tõi noki vahel söögipoolist, pesäst ker-küva noki vasta võtma. Suurõmbas kasunuilõ pojõlõ naati

süüki pessä maaha pandma, et nuu opissi maast süümä. Pessä valvati iks hoolõga, üts kurg püssü kõik aig lähkül. Lätõ viil mitu nädälit, inne ku puja naksi siibo sirotama ja pesä pääl saisma. Hafotiva iks ütstõsõ ala, pesä jo väiko ja lääne puulõ kaldu kah! Saiva nakkama ja alla es sata kedägi. Vana kurg maandu iks korgõmba veere pääle, vast pruuvõsõ pessä rohkõmb sirgu hoita.

Poigõ siiva ja jala kasvi järest pikembäs ja tugõvambas. Hüpati joba kõrgust ja plaksutõdi siibõ. Kõnõliva umavahel määndsegi sosina ja räginäga. Tõisi kurgi pe-sist naksi puja jo vällä lindama ja pesä tühäs jäämä. Mu sünnüpääväl (23. põimu-kuud) lubasi poig tulla ja viil pilti tetä. A tuu päävä hum-mogu, ku lamba nurmõ lasi, oll' suurõmb kurõpoig piirikivi man ja näüdäs, ku torrõ om katõ jalaga maa pääl hü-pätä. Vehkse siiboga ja tegi tandso. Är sa üteltu, et tä es taha kaejilõ näüdädä, ku tub-li ja röömsa saa olla üts suur tsirgukõnõ! Nädälipäivi jago kävevä nä lambidõga kuun nurmõn sõõmän, edimält ütten vanõmbidõga, perän ummapääd. Lamba aiva näide söögipoolidsõ liikma, olõ õnnõ nopõ ja püvvä kinni.

Vanõmba võti taiva all tiirutamisõ ja liuglõmisõ opusõ ette. Alostiva madalast, sis iks korõmbalõ ja korõmbalõ. Tuu olle ku näide tsõõri-mäng. Puja vässü är ja õhun juhtu eski kokkopõrkit. Vana veivä puja tuupääle pesä pääle puhkama.

Ütel pääväl lindsi neläkeisi üle mu pää, sirgõn rian. Jätivä hüväste. Kas mi keväjä viil treh-vämi? Ma olõ siin ilman peris pikält elänü, a seo olle midägi vahtsõt ja süämen om hää ja hell tunnõ. Egälütel om uma tii ja aig antu siin päävä all.

Parm tsuskas

Nalapidiga tsuskas ütiskunda mõnõst hellembäst kotussõst

Rõugõ Rebäse külä miis VARUSTINI ANDRES, tunnõt ka nimega PARM.

Tossu Tilda pajatus

Dehvitsiit ja tutvusõ

Vinne aigu elänü inemise tiid-vä, midä päälkirän nimmadu tähendäs. 1970. aastil massõ tiidmine, et elujärg om küländ hää, ainus, midä es olõ, oll' kaup.

Kostki ja midägi inemise iks saiva. Egäl asutusõl oll' uma kimmäs puut, kohe tuu asutusõ tüütäjä saiva hindäle telli veidükese säänest kraami, midä harilikult poodist es saa, a mõnikõrd iks vaia oll'. Kauba-pääväl sai tuu kraami sis kätte.

Ütele vanalõ koolioppajalõ pidivä külälise tulõma. Tä telse kostitamisõs puul killo viinerit ja jupi suidsuvorsti. Rohkõmb es julgu telli, tä tiidse, et tõõsõ võiva nurisõma naada.

A juhtu nii, et tuul kooli-oppajidõ kaubapääväl lätõ kaubabaasi rahvas sovhoosi

sehves ja nä otsusti kaubapäävä hoobis är jättä. Koolioppaja oll' väega õnnõdu, tegi tsiiru Võro liina puutõn, a es saa midägi.

Äkki tull' tälle miilde, et uma poodikõsõ ja puhveti omma suurõmbidõ asutuisi man kah. Nii võtsõ tä tsihi gaasitehassõ poodi mano. Ku oppaja näkk leti takan umma inneskist opilast, kellega oll' koolin pahan-dust kah olnu, naas tä jäl pelgä-mä, et tälle tast dehvitsiitkaupa ei müvvä. A tütrik oll' väega lahkõ: oppaja sai uma kauba kätte ja rohkõmbki viil, ku oll' tahtnu. Sai terve kilo viinerit, kats latti suidsuvorsti, lissas viil juustu ja lahustuvat kohvi kah.

Nii juhtugi, et teno tutvuisilõ sai vana koolioppaja ummi küläliisi kuninglidsõlt dehviti-siidiga kostita.

TOSSU TILDA

Muda Mari pajatus

Tsialiha ja kapsta?

Ma kuuli raadiost, et Eestimaa söögitiidläse omma tennü her-nest nii hää lõhekalä, et näile anti eski hulga avvohinna-rahha. Hernist saa tetä säändse mekiga süüki, mille magu om õkva nigu kanalihal vai tsia-lihal. No hää külh, ku inemine ei taha umma elos vaia olõvat valku saia lihast, sõs tuu om timä asi. A mille piät tuu kas-võst tett süük olõma liha mai-guga? Sõs võissi jo lihha kah

süvvä. Olõ-i kuulnu, et liha-süüjä proovissi tetä peedimai-guga kotletti vai pörknamekiga viinerit.

Tulõgi vällä, et jõululavva man piät kimmäle kaema, kas liha om iks lihast ja kapsta omma kapstist. Vai om jõulu-süükega säänesama petüs nigu tuu verevä palto ja valgõ habõ-naga vanamehega. Päält kaia om tutva, a tiia-i, kiä sääl rõi-vidõ all periselt om.

MUDA MARI

Latsilõ

Vastus saada
üte nädäli joosul
meiliaadrõssi pääle
latsinukk@umaleht.ee
vai postiga:
Uma Leht,
Tartu 48,
65609 Võro.

Vastussõ mano panõ
kirja uma nimi, vannus
ja kimmähe ka
postiaadrõs.

Vastajidõ vaihõl loositas
vällä võrokeelitsit välläandit.

Latsinukka tugõva
Võro instituut
ja Võro selts VKKF.

Minevä kõrra vastus:

Kodotsirkõ ja mõtsaeläjit oll' neli.
Rändäjit tsirkõ ja välämaa eläjit oll' viis. Välämaa tsirkõ oll' kolm.

Avvohinna saa
ALTERI BRITA (14)
Osolast.

Rehkendä'! Panõ' vastussõ' kokko tähtiga!

A	Õ	Ä	K	M	P	R	S	T
11	12	13	14	15	16	17	18	19

$$11 + 6 = \underline{17} \quad \underline{R}$$

$$7 + 5 = \underline{\quad} \quad \underline{\quad}$$

$$9 + 3 = \underline{\quad} \quad \underline{\quad}$$

$$20 - 5 = \underline{\quad} \quad \underline{\quad}$$

$$19 - 1 = \underline{\quad} \quad \underline{\quad}$$

$$15 - 4 = \underline{\quad} \quad \underline{\quad}$$

$$2 + 14 = \underline{\quad} \quad \underline{\quad}$$

$$5 + 8 = \underline{\quad} \quad \underline{\quad}$$

$$10 + 4 = \underline{\quad} \quad \underline{\quad}$$

$$20 - 7 = \underline{\quad} \quad \underline{\quad}$$

$$17 + 2 = \underline{\quad} \quad \underline{\quad}$$

$$9 + 9 = \underline{\quad} \quad \underline{\quad}$$

Lahkõt, röömsamiilset ja sõbralikku
Orava latsiaia keelepesäoppajat

SULÕ HELET

mälestäse keelepesäoppaja
Võro Instituudist ja Vanalt-Võromaalt

